

De underjordiske

Dagn og skrøner fra Slagelse og Sorø kommuner

Museum Vestsjælland, november 2014
© Museum Vestsjælland

Illustrationer forside og side
1, 2, 11, 13, 14, 24 og 25: Erik Petri

De underjordiske

De underjordiske er de engle, der ragede uklar med Verherre og blev smidt ud af Paradis. Deres straf var ophold på jorden.

De der faldt på høje og bjerge blev til bjergfolk og trolde, de der faldt i vandet blev til havmænd og havfruer, de der faldt i moser blev til ellefolk og de, der faldt på gårdene blev til nisser.

Men smådjævle er de jo alle sammen. . .

Indholdsfortegnelse og vejvisninger

1 *Troldens bæger*
Bromme Kirke, Maglesøvej 10, 4190 Munke Bjergby.
GPS-koordinat: 55.482931, 11.510058

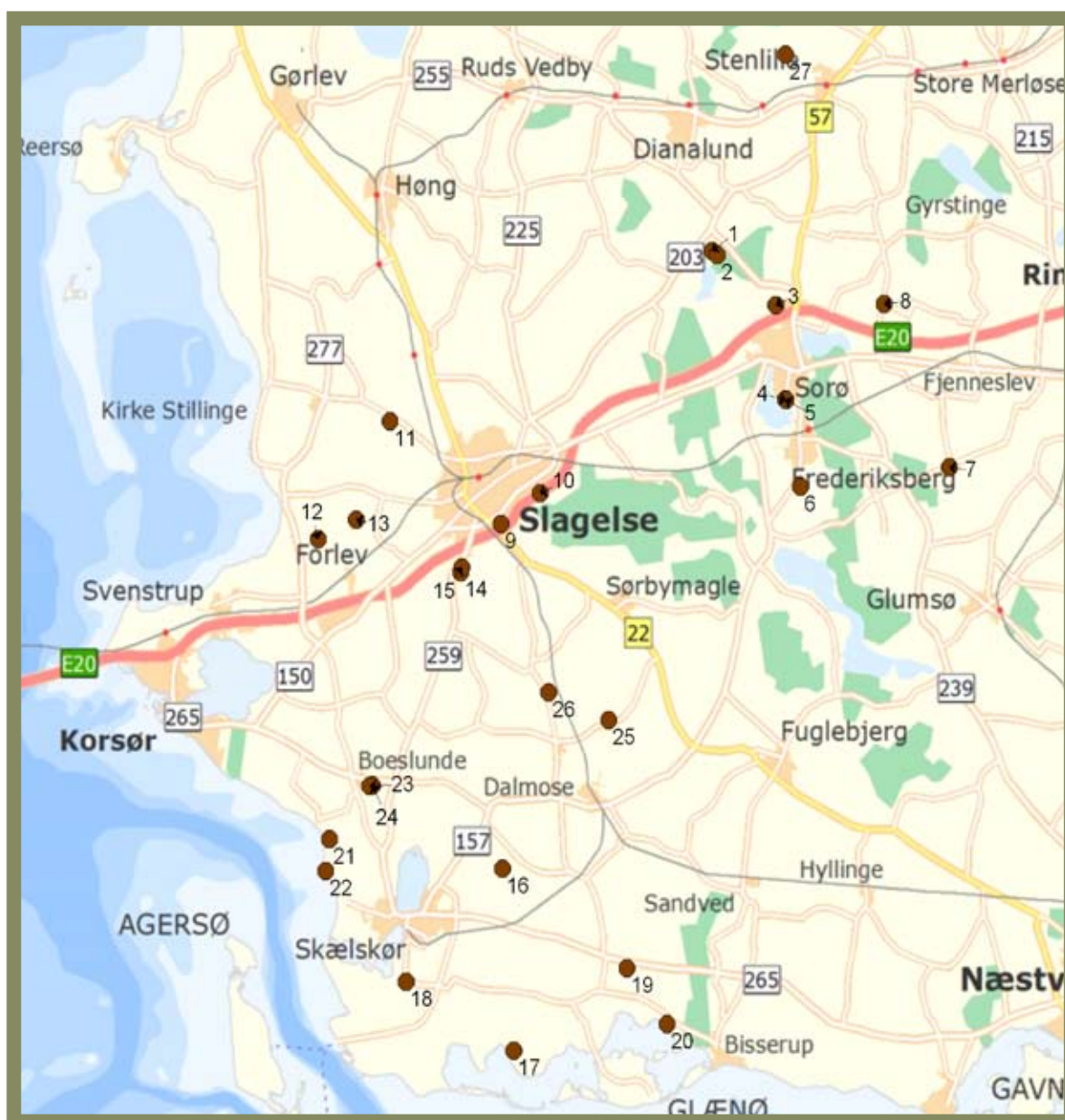
2 *Kæmpens kamp og sten*
Kør til parkeringspladsen syd for Anagervej 5, 4190 Munke Bjergby. Gå ned til søen ved at krydse vejen og fortsætte ligeud. **GPS-koordinat: 55.482039, 11.517800**

3 *Knurremurre fra Brøndhøj*
Brøndhøj lå i det grønne område vest for Rustkammervej, 4180 Sorø. Den forsvandt i forbindelse med tidligere tiders grusgravninger. **GPS-koordinat: 55.463161, 11.552350**

4 *Død på hellig jord*
Sorø Klosterkirke, 4180 Sorø. Kirkeorglet er over indgangen til kirken. **GPS-koordinat: 55.430100, 11.557014**

5 *Djævelens fodaftryk*
Sorø Klosterkirkegård, 4180 Sorø. Gravstenen findes øst for kirkens nordlige sideskib. **GPS-koordinat: 55.430186, 11.557161**

6 *Lænken i Lyngø Kirke*
Lyngø Kirke, Lyngøvej 8, 4180 Sorø. **GPS-koordinat: 55.399553, 11.564708**

Gå på opdagelse i lokale sagn om trolde, ellefolk, lindorme, havmænd og spøgelser!!

I gamle dage gav historierne om de underjordiske og det overnaturlige en måde at forklare det uforklarlige i livet på. Hvorfor er mit barn anderledes? Hvorfor er der guld og skeletter i gravhøjene? Hvorfor vil kornet ikke vokse, og hvorfor forsvinder mennesker i mosen? Hverken rig eller fattig kendte til moderne videnskab.

Nogle historier blev anvendt til at skræmme for at undgå ulykker. Mindre børn fik at vide, at de skulle passe på ved brønden, så brøndmanden ikke kom og tog dem, ligesom historier om mosernes ellefolk og mosekoner lærte dem at holde sig fra sumpede områder. Andre underjordiske var gode og hjælpsomme, og hvis man holdt sig gode venner med dem, kunne det gå én godt.

Historierne i hæftet er baseret på sagn og fortællinger, som danske lokalhistorikere og forfattere samlede ind i 1800-tallet og starten af 1900-tallet. De vandrede fra landsby til landsby i Danmark og talte med lokalområdernes ældste, hvorefter de nedfældede og publicerede historierne til glæde for nutidens begejstrede læsere.

Historierne i hæftet er bearbejdet, så de er let tilgængelige og forståelige for den moderne læser, men de er tro mod de originale historier og den litterære genre - også hvor der er fundet flere varianter af samme historie. Litteraturlisten bagest i hæftet danner baggrund for samlingen af historier og inviterer til yderligere læsning.

Brug hæftet som historiekompedium i danskundervisningen, når I arbejder med sagn og folkeeventyr, eller brug det som startskud til en temaugle.

Grib hæftet og tag med dine elever på cykel- eller vandretur og oplev de fortællinger, som knytter sig til netop jeres lokalområde.

Indholdsfortegnelsen og kortet på side 5 og 6 giver et overblik over hæftets historier med nummer, titel og vejanvisning. Numrene refererer til kortet på side 5, mens adresser og GPS-kordinater viser vejen til lokaliteterne.

Alle lokaliteter er tilgængelige for publikum. De fleste er på offentlig grund, men enkelte er i private park- og skovområder. Nogle er nemmere at nå frem til end andre.

God fornøjelse!

- 7 *Lindormen og tyrekalven*
Alsted Kirke, Alstedvej 30A, 4173 Fjenneslev. **GPS-koordinat: 55.404683, 11.664950**
- 8 *I ledtog med djævelen*
Bjrnede Rundkirke, Bjrnede Kirkevej 1A, 4180 Sorø. **GPS-koordinat: 55.461983, 11.624972**
- 9 *Hfølger Danske vogter*
Antvorskov Slotsruin, Grønningen 25, 4200 Slagelse. **GPS-koordinat: 55.390969, 11.362356**
- 10 *Dans i djævelsflokke*
Klimmer og Klimmer
Slagelse Lystskov, Skovvej 1, 4200. Gå af skovsti i nordøstlig retning mod skovens højeste punkt. **GPS-koordinat: 55.400853, 11.389239**
- 11 *Spøgelset fra Langebjerg*
Stillingevej 5, 4200 Slagelse. Gå af lille markvej i vestlig retning. Langebjerg grænser vejen på højre side. **GPS-koordinat: 55.428490, 11.294439**
- 12 *Det bundløse hul i Gl. Forlev*
Nær Vejlagervej 19, 4241 Vemmelev. Vandhullet findes på den nordvestlige side af vejen. **GPS-koordinat: 55.388581, 11.238156**
- 13 *Kong Valmer og Slattenpatten*
Vikingeborgen Trelleborg, Trelleborg Alle 4, 4200 Slagelse. For åbningstider og undervisningstilbud se www.vestmuseum.dk. **GPS-koordinat: 55.394211, 11.265317**
- 14 *Troldebo*
Nær Skælskør Landevej 10, 4200 Slagelse. Højen ligger ud til vejen. **GPS-koordinat: 55.374581, 11.335547**
- 15 *Kæmpegravnen*
Nær Skælskør Landevej 10, 4200 Slagelse. Højen ligger ud til vejen. **GPS-koordinat: 55.376200, 11.335319**
- 16 *Hans Høgger og trolde*
Stenmaglebjergvej, 4200 Slagelse. I det bakkede område øst for Stenmaglebjergvej og nær nr. 35 lå der tidligere flere dysser, som nu er forsvundet. **GPS-koordinat: 55.274939, 11.356225**
- 17 *Troldene får nødder*
Basnæs skov, 4230 Skælskør. Stisystem fra Basnæsvej 160 fører til syddelen af skoven, hvor højen befinder sig i en lysning. **GPS-koordinat: 55.215615, 11.464319**
- 18 *Fru Mettes endeligt*
Borrebyvej 51, 4230 Skælskør. Haven er dagligt åben for gæster. **GPS-koordinat: 55.233098, 11.290426**
- 19 *Grængebjergtrolden og den gamle kone*
Olstrupvej 20, 4243 Rude. Grængebjerg ligger i det nordvestlige hjørne af Kirkeskoven og kan ses fra vejen. **GPS-koordinat: 55.234600, 11.437867**
- 20 *Holsteinbergs beboere*
Holsteinborgvej 130, 4243 Rude. **GPS-koordinat: 55.215609, 11.464309**
- 21 *Palle og Troldehøj*
Egerupvej, 4230 Skælskør. Kør til stranden for enden af Egerupvej. Højen kan ses fra stranden i nord-nordøstlig retning. **GPS-koordinat: 55.283408, 11.241075**
- 22 *Gjertrud og havmanden*
Egerupvej, 4230 Skælskør. Kør til stranden for enden af Egerupvej. **GPS-koordinat: 55.278250, 11.238011**
- 23 *Troldeuret*
Nær Sønderupvej 22A, 4242 Boeslunde. Gå ad lille sti bag om Sønderupvej 22A til Borgbjerg. **GPS-koordinat: 55.301419, 11.269478**
- 24 *Trolden og kristenmands øjne*
Boeslunde Kirke, Kirkestræde 9, 4242 Boeslunde. **GPS-koordinat: 55.301408, 11.270897**
- 25 *Troldebryllup*
Nær Gimlingevej 27, 4200 Slagelse. Højen, der berettes om, kan være dyssen, som er synlig på marken nord for vejen. Tidligere var der mange dysser og høje i området, men de fleste er væk i dag. **GPS-koordinat: 55.321185, 11.43062**
- 26 *Enben på jagt*
Halkevad Mindelund, Slagelsevej, 4200 Slagelse. Troldenes sten er placeret i det vestlige hjørne af lunden. **GPS-koordinat: 55.331981, 11.390856**
- 27 *Fundet i mosen*
Nær Øbrovej 12, Skuerup, 4295 Stenlille. Gå på østsiden af Sandlyng Å til moseområdet nord for Øbrovej 12. **GPS-koordinat: 55.549627, 11.566839**
- 28
Ordforklaringer
- 29
Litteraturliste

Troldens bæger

1

En aften, da troldene i Brøndhøj ved Pedersborg holdt fest, kom en mand forbi, og troldene bød ham en drik fra et fint sølvbæger. Manden, der var snild, tog imod bægeret, men kastede drikken over skulderen og skyndte sig af sted. Troldene løb efter ham, og havde nær grebet ham, men til alt held slap han væk. Han kom i sikkerhed bag Bromme Kirkegårdslåge, og som tak skænkede han bægeret til Bromme Kirke.

2

Kæmpens kamp og sten

Da Bromme Kirke blev bygget, kastede en kæmpe 3 store sten efter kirken, fordi han ville knuse den. Han kastede fra Frederikslund Skov. Den første sten faldt i Maglesø, den anden fløj over kirken, og den tredje gik i 2 stykker. Det ene stykke faldt i Lillesø, og det andet faldt på en bakke nord for kirken. Det sidste stykke kaldes Høvestenen og findes i dag i Bromme Plantage.

Knurremurre fra Brøndhøj

3

En fjerdingvej fra Sorø ligger Pedersborg og – lidt uden for den igen – landsbyen Lyng. Mellem disse to byer var der engang en høj, Brøndhøj, som efter sagnet skulle være beboet af bjergfolk. Blandt dem var der engang en gammel skinsyg en, som de andre kaldte Knurremurre, fordi han ofte var skyld i splid og skænderier i højen. En dag var Knurremurre blevet opmærksom på, at hans unge kone syntes godt om en ung bjergmand, og den gamle blev så vred over det, at han truede den unge på livet. Denne fandt det derfor klogest at flygte ud af højen. Han forvandlede sig til en rød kat og begav sig til byen Lyng. Her indsmigrede han sig hos en fattig husmand ved navn Plat og levede hos dennes familie et stykke tid. Hver dag fik han mælk og grød og lå hele dagen i lænestolen bag kakkelovnen.

En aften da Plat kom hjem og trådte ind i stuen, sad katten på sit sædvanlige sted og slikkede melgrød ud af en krukke. "Nå, mor!" sagde manden til sin kone, "nu skal jeg fortælle dig, hvad der skete, da jeg var på vej hjem. Da jeg gik forbi Brøndhøj, kom der en bjergmand ud og kaldte på mig. Han sagde: "Hør du, Plat, sig til din kat, at Knurremurre er død." Ved disse ord rejste katten sig på bagbenene, lod krukken trille og udbrød, idet den smuttede ud af døren: "Hvad? Er Knurremurre død? Ja, så må jeg skynde mig hjem". Og så skyndte katten sig hjem til Brøndhøj.

Død på hellig jord

4

En lærer ved Sorø Akademi havde slået to elever ihjel og blev derfor dømt til at skænke noget til Sorø Klosterkirke. Da han imidlertid ikke ejede noget, tog han til Rom, hvor han stjal et maleri, som han bragte med sig hjem til Danmark. Akademiet fik maleriet, og læreren fik sit tidligere embede igen. Da han kort tid efter slog en elev ihjel med en ferle, måtte han lide den straf at blive halshugget på det sted, hvor han havde øvet sin udåd. Han blev efterfølgende begravet under orgelværket, hvor der endnu skulle findes en afbildning af to ris.

Djævelens fodaftryk

5

Engang forfulgte djævelen en ung pige op i Sorø Klosterkirkes lille tårn. Imidlertid begyndte klokkerne at ringe, og han sprang ned derfra, fordi han ikke kunne holde larmen ud. Han landede på Andreas Schüttes gravsten, og hans fod lavede et stort mærke, som er tydeligt den dag i dag.

Ved vejen i nærheden af Lyng ved Sorø lå der engang en høj, som blev kaldt Bodedys. Ikke langt derfra boede en gammel bonde, som kun havde en eneste søn, og han rejste ud for at opleve den fremmede verden. Da faderen pludselig ikke hørte mere fra sin søn, troede han, at han måtte være omkommet, og sørgede længe derover.

En aften, da den gamle bonde kom kørende forbi Bodedys med fuldt læs på vognen, åbnede højen sig, og trolden kom ud. Bonden fik besked på at køre ind i højen. Han blev noget underlig til mode over det, men han vidste, at det ikke ville gavne ham, hvis han ikke fulgte troldens ordre. Han drejede derfor hestene og kørte vognen ind i højen. Det viste sig, at trolden ville handle med ham, og han betalte rigeligt for varerne. Da bonden havde læsset alt af vognen og ville køre ud igen, sagde trolden: »Hvis du nu tier stille med, hvad du har oplevet, skal jeg gøre dig en tjeneste. Hvis du kommer igen i morgen, skal du finde din søn her.« Bonden vidste ikke lige straks, hvad han skulle sige, men da han mente, at trolden var i stand til at holde ord, blev han meget glad.

Næste dag kørte han ud til Bodedys igen. Her ventede han et godt stykke tid og faldt til sidst i søvn. Da han atter vågnede, lå sønnen ved siden af ham. Hverken fader eller søn kunne sige, hvordan det var gået til. Sønnen fortalte, at han var kommet i fangenskab og havde lidt mange trængsler, men en nat, da han havde ligget og sovet i sit fængsel, var der kommet en mand ind til ham og havde spurgt: »Holder du endnu af din fader?« Da sønnen svarede ja, var det, som om alle mure og lænker bristede. Mens sønnen fortalte dette, kom han til at føre hånden op til halsen og de opdagede, at der stadig sad et stykke jernkæde om sønnens hals. De blev ganske målløse af forundring og gik straks til Lyng, hvor de hængte jernkæden op i kirken.

Lindormen og tyrekalven

7

Alsted Kirke var engang plaget af en stor lindorm. Den havde lagt sig uden for kirkedøren, og her forulempede den folk, så de ikke kunne komme ind i kirken. En klog gammel mand gav så menigheden det råd, at de skulle opføde en tyrekalv med sødmælk, og efter nogen tids forløb slippe tyren løs på ormen.

Da der var gået et års tid, var tyren blevet stor og stærk, og alle var enige om, at den måtte kunne nedlægge lindormen. Men da tyren så ormen, blev den så bange, at man måtte lade den vokse et år til. Da det andet år var gået, var tyren ganske vist knap så frygtsom som

året før, men den ville dog stadig ikke give sig i kamp mod ormen. Man måtte derfor vente til den var vokset et tredje år. Nu var tyren blevet så stor og stærk, at den straks gik til angreb på lindormen og dræbte den. Desværre blev tyren selv så forgiftet af lindormen, at man måtte slå den ned og begrave den sammen med ormen. Hvor hård kampen mellem tyren og lindormen var, kan man se på kirkens tårn. I kampens hede ramte lindormens hale nemlig tårnet med så stor en kraft, at det revnede fra øverst til nederst.

J ledtog med djævelen 8

Da Bjernede Kirke blev bygget, var der en murersvend, som stod i ledtog med det onde. Hver nat ødelagde han det, som var blevet bygget om dagen. Som straf blev han muret inde i kirken, og da det var sket, gik arbejdet uforstyrret fra hånden. Det er stadig muligt at finde røde blodpletter på væggen i våberhuset, hvor murersvenden blev muret inde og mast af stenene.

Holger Danske vogter 9

Der går en løngang fra Slagelse kloster til Sorø. Engang blev det bestemt, at en mand skulle gå derned for at se, hvor langt den nåede, og hvad der kunne være dernede. En særlig modig mand dristede sig til opgaven. Da han var gået et langt stykke med et tændt lys i hånden, kom han til en jernport. Den lukkede han op med stor vanskelighed, men indenfor i rummet var der ingenting at se. Så gik han længere ind, for gangen blev ved. Efter endnu et langt stykke kom han til en anden jernport, der var lige så besværlig at lukke op som den første. Inden for porten udvidede rummet sig og blev som en stue. Der var et bord, og herved sad en mand med et meget langt skæg, som var groet fast til bordet. Da manden nu kom ind, rejste han sig op og rykkede skægget fra bordet, så det gav et stort brag. Manden blev forskrækket og spurgte, hvem det var.

"Jeg er Holger Danske. Du skal ikke være bange. Jeg vil ikke gøre dig noget, og du må nok få lov at gå igen, da du blot er kommen her af nysgerrighed". Ja, så gjorde manden sig så dristig at spørge ham, hvor længe han skulle blive siddende her. Holger Danske svarede: "Så længe, indtil der ikke er flere danske, end at de alle kan gribe om et tøndebånd, men så vil jeg komme og hjælpe danskerne." Så fik manden lov at gå videre og nåede til sidst enden af gangen ved Sorø.

En gammel husmand har fortalt, at han en julenat så Etterbjerg på ildrøde piller og små trolde danse om et bål. Han mente, at han selv ville være blevet draget ind i djævløflokken, hvis ikke han havde brugt et godt, gammelt middel mod den slags forhekseelse, nemlig at gå på tværs af agrene.

Klimmer og Klammer

En skipper fra Korsør traf engang en lille gammel mand på en klippeø langt ude på havet. Den gamle mand fortalte, at han før havde boet i Etterbjerg ved Slagelse, men da kirkerne i Slagelse blev bygget, kunne han ikke holde ud at bo der længere. Han kunne nemlig ikke

udstå al den klimmer og klammer, som deres klokker altid gjorde. Han bad nu skipperen tage et erindrings-tegn med til Etterbjerg og gav ham 2 pakker med frø. 12 af dem skulle skipperen så på bjergets top og resten på 2 gærder udenom bjerget. Skipperen måtte ikke se til blomsterne på toppen, før der var gået 12 år. Desuden fik skipperen en pung med penge og en stjerne anvist, som han kunne sejle hjem efter. Skipperen gjorde, som han havde lovet, men efter 6 års forløb kunne han ikke modstå nysgerrigheden længere. Han trængte ind gennem de hegn, der var vokset op på gærderne, og i stedet for blomster så skipperen 12 store kæmper, der hver havde en kølle på nakken. De stod på de steder, hvor han havde lagt de 12 frøkorn. Kæmperne var endnu for unge og grønne til at blive set, og fra den dag af visnede de og svandt hen. Snart var de ikke mere. Man har siden troet, at trolden ville have de 12 kæmper til at knuse kirkerne med deres køller, så han igen kunne flytte ind i Etterbjerg.

Spøgeset fra Langebjerg

11

Heksebakken er den østlige ende af Langebjerg ved Kirke Stillinge. Her er en utro frue nedmanet, og hun ses ofte gå med sit barn i hånden mellem Langebjerg og Valbygårds bro. Det er nok hende, der gør det vanskeligt for folk at passere. Hun gør nemlig kørende mandspersoners heste gale.

Det bundløse hul i Gl. Forlev

12

På Forlev mark nærvæd Slagelse ligger en bakke, som i daglig tale kaldes Møllebakken. Et hundrede alen derfra er et stort, dybt vandhul, som kaldes det bundløse hul: Der fortælles følgende sagn om Møllebakken og det bundløse hul. På Møllebakken har der engang stået en mølle, og der, hvor det bundløse hul er, har der engang været en møllegård. Begge dele er nu forsvundet. Den sidste ejer af møllen og møllegården var ligesom sine folk ugudelige kroppe. I Vemmelev boede præsten, Hr. Søren, og ham var mølleren blevet vred på.

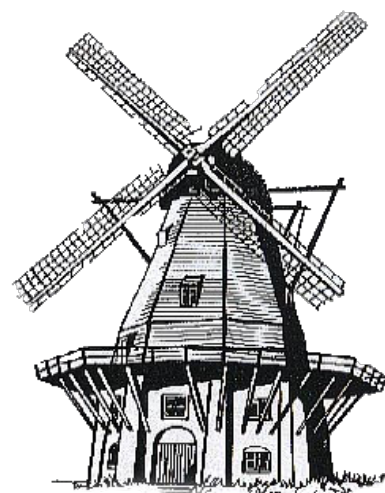
En dag tilkaldte mølleren derfor præsten under påskud af, at hans moder var blevet meget syg, og mens karlen var i Vemmelev for at hente præsten, blev en gammel so lagt ind i sengen. Nu skulle mølleren have hævn. Karlen kom tilbage med Hr. Søren, og denne gik ind i stuen, hvor folkene var forsamlede, for at få morskaben at se. Præsten spurgte, hvor den syge var, og mølleren viste ham

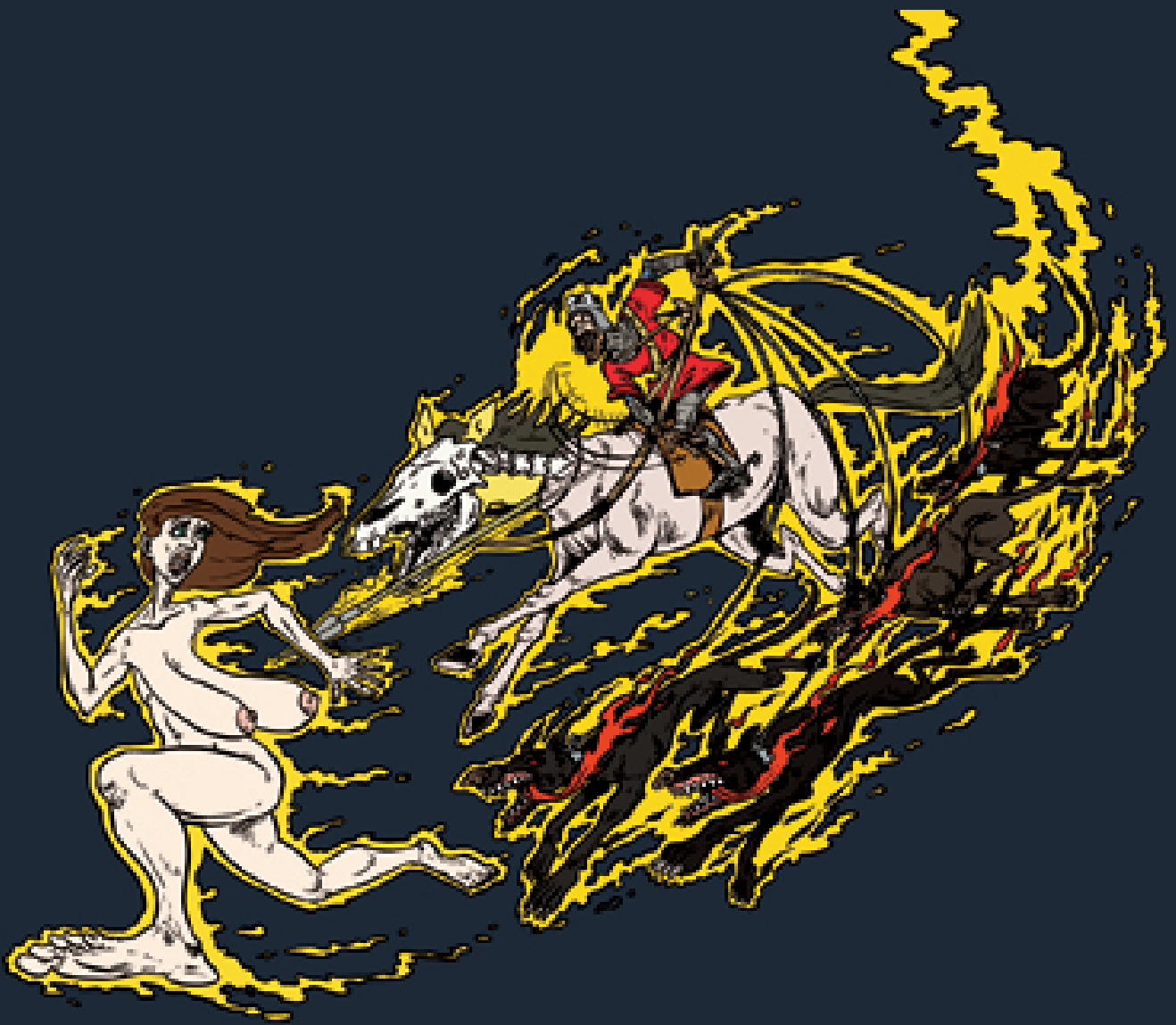

hen til sengen. Præsten var iført kjole og krave og havde bibelen i hånden. Han lagde bogen fra sig på en stol ved sengen og startede sin tale. Soen lå meget roligt og derfor bemærkede han ikke be-
drageriet. Da præsten havde endt sin tale, gik han hen til sengen for at række brødet

til den syge. Og så begyndte soen at grynte.

Præsten blev så forskrækket, at han tabte brødet ud af hånden. Han ilede ud af gården, kastede sig på knæ på jorden og bad for de ugudelige. Pludselig hørte han bulder bag sig og så med stor forfærdelse, at gården begyndte at synke. I det samme kom en hvirvelvind. Møllen tog fart, og ilden begyndte at blusse ud af den. Gården med alt levende forsvandt i dybet, og møllen nedbrændte til jorden. Hr. Søren stod stille og så på det hele. Pludseligt så han, at stolen, hvor han havde lagt sin kære bibel, kom op af dybet med bogen. Han tog sin bog, og stolen sank atter tilbage i jorden. Præsten vandrede hjem med bogen under armen og takkede Gud, der havde reddet ham ud af spotterens hus.

Kong Vølmer og Slattenpatten

13

Ved Trelleborg jagede den vilde jæger. Han red og jagede efter et væsen, som man kaldte Slattenpatten. En vinteraften, da en husmand, som arbejdede på en af Trelleborggårdene, var på vej hjem, mærkede han pludselig, at en lang hvid rad kom løbende forbi ham. Lidt efter kom en rytter farende. Han standsede og spurgte husmanden, om han havde set én løbe forbi. Da husmanden svarede bekræftende, bad jægeren ham om at holde jagthundene. Husmanden gik ind på det, og jægeren for af sted igen. Hundene havde en kort lænke om halsen, og husmanden kunne ikke med sin bedste vilje holde dem. Så fandt han på at tage sit fyrstål, som han bar i lommen, og stikke det i lænken. Så kunne han let holde de vilde hunde.

Noget efter hørte husmanden et skud, og jægeren kom tilbage med sit lange hvide bytte hængende foran sig på hesten. Jægeren takkede husmanden, fordi han havde holdt hundene så godt, og bad ham holde trøjeflippen ud. Jægeren kastede da en skovlfuld af noget, som lignede ild, ned i husmandens trøjeflip. Da husmanden så, hvad det var, gav han slip på trøjen, så det hele faldt til jorden. Herefter red jægeren bort. Da husmanden så ned på sin trøje, for at se om den var brændt, opdagede han til sin store overraskelse, at ilden, som var faldet på jorden, i virkeligheden var sølvpenge, som han kunne tage med hjem.

Troldebo

14

Det fortælles om Hashøj, at den står på ildstøtter hver juleaften, og at man kan se troldene sidde derinde og hygge og feste om et messingbord. Engang lånte de brød og pølse i en gård, der til gengæld fik lykke med alting siden hen.

Kæmpegraven

15

Galgebakken ligger lidt nord for Hashøj, og hver nat drager kæmper ud af højen for at slås under hovedløse anførere.

Hans Hugger og troldene fra Frejbjerg

16

Hans Hugger fra Tystofte var kendt for sit fine violinspil. Han spillede ofte til gilder på Borreby Gods og hos bønderne i området. Engang skulle han til Gjerdrup og spille til et høstgilde eller et julegilde, og da det var en mørk og tåget efterårsdag, kunne han ikke finde vej over markerne. Pludselig så han Frejbjerg hæve sig op af tågen, og han gik op på bjerget for at orientere sig. Da han gik ned igen, kom en gammel trold hen til ham og spurgte, hvor han skulle hen og spille. Han svarede, at han skulle til Gjerdrup. "Så kan du lige så godt blive her og spille for os", sagde trolden, "Jeg skal nok betale dig godt, og mad skal du få rigeligt af". Hans Hugger turde ikke andet end at acceptere, og han kom da heller ikke til at fortryde det. Trolden tog nu en gammel hue og gav ham den på. "Se så", sagde trolden, "Nu kan du se alt, hvad der foregår her i nat, men du må huske at tage den af igen, før du går hjem".

Ud på aftenen kom en mængde trolde løbende hen over marken og ind i højen, som rejste sig på fire gloende pæle, da Hans Hugger begyndte at spille. Der blev stor lystighed, og de små trolde dansede, så det var en lyst at se på. Ud på natten blev der dækket på lange borde, og troldene spiste og drak alt, hvad de orkede. Da Hans Hugger blev bedt om at sætte sig til bordet, var han

lidt usikker på, hvad han skulle svare. Retterne var nemlig stegte frølår og andre mærkelige sager. Men så sagde den gamle trold til ham: "Du skal ikke være bange, sæt dig kun hen. Vi har hentet af alt det bedste fra spisekammeret på Gjerdrup". Og det passede vist nok. Om det så var en stor dejlig honningkage med mjød til, så var det på bordet.

Ved det første hanegal lukkede højen sig og alle de små puslinger forsvandt hen over markerne imod de andre høje, hvor de havde hjemme. "Kom nu her med din violinpose", sagde den gamle trold, "Så skal du få din løn". Trolden gik hen til den ild, der brændte på fyrstedet, og øste af trækulsilden i violinposen. Hans Hugger blev bange, men trolden forsikrede ham, at de ikke brændte. Da posen var fuld, sagde trolden: "Luk nu godt for posen og tag så violinen under den anden arm og gå hjem. Men glem nu ikke at tage huen af". Da huggeren kom hjem så han, at posen var fuld af skinnende sølvdalere.

På en mark nær ved Basnæs, hvor der nu er en granskov, lå engang en stor høj. I den boede en mængde trolde. En søndag, da de unge mennesker fra Basnæs havde været ude i skoven og plukke nødder, blev det sent, før de gik hjem. På hjemvejen fulgte de stranden og kom derved i nærheden af den store høj på marken. Da de var ud for højen, blev deres nøddeposer pludseligt så tunge, at det var umuligt at bære dem længere. De fleste unge kastede deres poser væk eller hældte nødderne ud, men en enkelt ung rask gut kravlede op til højen og gemte posen under en busk ved højens fod. Han sagde, at nødderne var til troldene, men det var vel sagtens, fordi han ville gemme posen til den følgende morgen, så han kunne hente nødderne. Dagen efter, da karlen ville hente posen igen, var nødderne væk. Posen var i stedet fuld af sølvdalere, som var helt nye. Karlen gemte dem,

til han skulle giftes og have fæstegård. Hvert år til jul kørte han en tønde af det bedste juleøl ud til de små trolde.

Fru Mettes endeligt

Det fortælles om det gamle gods Borreby, at en del af bygningen er bygget af ruiner fra Marsk Stigs borg, der stod på Stigs Næs ikke langt derfra. Men godset, som det ses i dag, blev opført af Kansler Johan Friis, der også opførte Hesselagergård på Fyn og Hagedstedgård ved Holbæk. Han fortalte, at han byggede Hesselagergård i sin ungdom, Hagedsted i sin manddom, og Borreby – den skønneste af dem alle – i sin alderdom. I den søndre side af Borreby hovedbygning var der tidligere to hvælvinger, én i hver ende af huset. I den ene hvælving lå der engang et såkaldt brevkammer. Det hed sådan, fordi der stod tre store brevkister fyldt med breve og gamle håndskrifter. Under hvælvingen i kammeret hang en klokke, og om denne klokke fortælles følgende: Da Borrebys tidligere ejer, Christian Friis, lå på sit dødsleje, sagde han til sin frue, Mette Hardenberg, at når hun hørte klokken i brevkamret give lyd, måtte hun forberede sig på at følge ham i graven.

Således skete det også nogle år senere. En aften, da Fru Mette sad og spillede kort med nogle andre fruer, hørte de pludseligt klokken lyde i brevkamret. Da Fru Mette meget nemt kunne huske, hvad hendes afdøde husbond havde sagt til hende, lagde hun straks kortene fra sig og sagde: "Nu er min dødstime nær!". I det samme sprang hendes næse op og blødte så stærkt, at blodet flød ud over bordet og gulvet. Fru Mette fandt sin død i denne blodstyrning, og blodpletterne var tydelige i mange år efter hændelsen.

Grængebjerg ligger i det nordvestlige hjørne af Kirkeskoven. I dag er det blot en bakke, men engang var der 2 meget store bronzealderhøje på toppen, som kunne ses langvejs fra. I den ene høj boede der engang en trolde. Det var en arrig trolde, som vogtede nidkær over skoven. Hvis han opdagede nogen, der stjal træ, sørgede han for, at de ikke fik træet med hjem. Han brugte trolderi og fik vognen, som træet blev transporteret på, til at synke ned i mudderet. Det gjorde det umuligt for hestene at trække vognen fri, uanset hvor meget tyven piskede og råbte ad dem. Først når træet var lodset af igen, kunne vognen pludselig trækkes fri. Derudover stjal trolden bøndernes dyr, når det lod sig gøre. Når de så kom ud i skoven for at lede efter dyrene, kunne de se Grængebjergtrolden ride rundt på deres dyr. Alt imens han hujede og skreg. Hvis bønderne ikke flyttede sig hurtigt nok, blev de redet ned af trolden.

Trolden var således ikke ligefrem afholdt på egnen. Han havde desuden den last, at han var umådelig dameglad. Han holdt sig ikke tilbage for at røve en smuk ung pige og føre hende hjem i højen. Der beholdt han hende som regel i noget tid, hvorefter hun blev løsladt og kunne gå hjem. Pigen var som oftest helt ør og fortumlet i hovedet og kunne hverken sanse eller samle. Nogle af pigerne blev med tiden normale igen, men flere kom sig aldrig over det. De blev ved med at være underlige.

Skytten på Holsteinborg havde en køn kæreste, som boede i Bøgelunde. En aften, hvor han havde besøgt hende og skulle hjem igen, fulgte pigen ham på vej. De skiltes midtvejs og gik hver sin vej. Pludselig hørte skytten et lille skrig. Da han vendte sig om, så han Grængebjergtrolden slæbe af sted med kæresten.

Nu var gode råd dyre. Skytten tog sit gevær, men han vidste godt, at kuglerne prellede af på trolden. Derfor rev han hurtigt en sølvknap af sin vest og skød trolden med den. Trolden kan nemlig ikke modstå sølv. Trolden blev ramt og trak sig hylende bort fra pigen. Pigen besvimeede, men kom sig hurtigt igen. Værre var det, at hendes tøj lugtede så grimt af trolde, at hun ikke kunne holde ud at have det på. Og desværre hjalp det ikke at vaske det. Lugten hængte ved. Til sidst forærede hun tøjet til en gammel kone, hvis lugtesans ikke var så god. Den gamle kone blev meget glad for de gode klæder og gik ofte i dem.

En aften var den gamle kone ude at spadsere, og pludselig kom trolden, som kunne lugte tøjet, og overfaldt hende. Han slæbte hende med sig til højen, men da månelystet et øjeblik faldt på den gamles ansigt, så han, at det ikke var den pige, som han tidligere havde måttet lade slippe væk, og som han havde afsat duftspor på. Trolden blev så rasende, at han kastede den gamle kone fra sig. Hun trillede ned ad bakken, hvor hun blev liggende øm og forslået til næste morgen.

Oprindeligt skulle Holsteinborg Slot være bygget på banken nord for, hvor det ligger nu. Men nogle trolde, som boede lidt derfra, rev om natten ned, hvad der byggedes om dagen. Der var således ikke andet for end at flytte bygningen til sin nuværende plads, for sådan ville de underjordiske have det.

Det siges også, at der lever trolde på loftet af Holsteinborg, og at de laver en forfærdelig larm. Det lyder, som om de kaster med store, tunge ting. Hvad der larmer om natten, efterlader dog ingen spor ved højlys dag.

Der bor også en mand i renæssancedragt på Holsteinborg. Han spørger både nat og dag. En morgen vågnede godsfuldmægtig frk. Jensen ved, at de to høje galleridøre mellem hendes værelser blev slået op, og en mand med slængkappe og store kravestøvler kom ind. Han gik rundt og bankede på panelerne. Frk. Jensen, som naturligvis var blevet særdeles skræmt, var alligevel interesseret i at se hans ansigt, men han sørgede hele tiden for at vende væk fra hende. Hun håbede, at chancen ville vise sig, når han passerede spejlet, men da han var ud for det, opløstes han for ikke mere at lade sig se.

År senere dukkede spøgelse op igen. Rengøringshjælpen Astrid stod oppe i lensgrevindens soveværelse på første sal og redte sengen. Der var overhovedet ingen mennesker på hele slottet, og hun havde derfor låst yderdørene. Dog havde Astrid fået at vide, at skytten, som selv havde nøgle, måske ville komme op for at hente en riffel i værelset ved siden af. Udenfor lensgrevens soveværelse løber den store hovedtrappe fra hallen til etagen ovenpå, og mens Astrid var i lensgrevens værelse, hørte hun skridt i gangen nedenunder. De kom op af trappen og havde lyden af en mand i støvler. De slubrede og klaskede så karakteristisk, når de slog mod hinanden. Astrid troede, at det var skytten, som kom.

Fra trappen gik manden ud på gangen, men i stedet for at gå ind i rummet, hvor riflen var, stod han stille uden for soveværelset. Det undrede rengøringsdamen sig noget over og gik derfor hen for at se, hvad han lavede. Der var ingen. Alligevel var løberens våd (det var regnvejrr), og nøgleskiltet dinglede i døren.

Bag Troldehovedskoven i Boeslunde Sogn tæt ved stranden lå to troldehøje, Storehøj og Lillehøj. I al den tid folk kan mindes, har der været trolde i dem, og ved nattetide kunne man ofte se de mange små puslinger løbe på og rundt om højen. En gammel fragtmand, som hed Palle, har fortalt mange morsomme ting om sine oplevelser med trolde.

En sen aften kom Palle kørende på vejen forbi Storehøj. Han så da en mængde puslinger, som løb ned fra højen og klinten for at lege mellem stenene ved strandbredden. På klinten sad

troldefar og troldemor som for at passe på børnene. Troldefar gik ned og hen til Palle, da han kom kørende, og spurgte, om børnene måtte køre med det sidste stykke? Det havde Palle ikke noget imod, og straks efter var vognen næsten helt fuld af små trolde. De pludrede noget, som Palle ikke forstod et muk af. Da de nåede Lindeskovskellet, råbte den gamle trolde noget, og straks ville puslingerne af vognen. Men så drejede Palle hestene om og kørte hele selskabet tilbage igen. Det var de små trolde

ellevilde af glæde over. Den gamle trolde takkede Palle og gav ham en skilling, som Palle troede var en mark. Derpå sagde trolde, at hvis han engang kom i trang for en ny hest, så skulle han bare komme op ved Storehøj og banke tre gange på den store sten over indgangen. Trolde skulle så nok komme, hvis han var hjemme, og hjælpe ham til en ny god hest. Dagen efter, da Palle ville se på drikkeskillingen, så han, at den var af guld. Han fik ti daler for den i Korsør.

Året efter manglede Palle en god fjermerhest. En aften, da Palle kom fra Korsør, gik han op til højen og bankede tre gange på den store sten. Før han vidste af det, stod den gamle trolde ved hans side og hilste på ham. Trolde spurgte, hvad der fattedes ham. Palle sagde så, at den gamle fjermer ikke kunne mere og spurgte, om trolde huskede sit løfte fra i fjor. Trolde svarede: "Sæt dig ned lidt, for mor vil også hilse på dig". Så snart Palle havde sat sig, stod troldemor ved siden af ham. Hun havde et stort krus, fuld af den dejligste pæremost, i den ene hånd og en stor julekage i den anden. Hun bød Palle at spise og drikke og sagde, at det skulle han have, fordi han så tit havde kørt for hende, når hun skulle til eller havde været hos sine frænder og familie i Korsør skove, rigtignok uden at han vidste det. Da Palle havde spist kagen og drukket det store krus pæremost, tog troldemor kruset, sagde farvel og bad Palle være god imod den nye hest. Palle så ingen mere, og gik derfor ned til stranden, hvor vognen stod. Her så han straks, at der i stedet for den gamle fjermer stod en stor, smuk, ung og kraftig hest, som trak og gik udmærket. Den nye hest var faktisk den bedste, han nogensinde havde haft.

En aften i sommertiden, hvor Palle kørte om natten på grund af den stærke varme om dagen, kom de to gamle troldfolk og spurgte, om de måtte køre med til Korsør skov og tilbage igen? Det svarede Palle selvfølgelig ja til. "Men vi skal være hjemme igen før solen står op og hanen galer", sagde den gamle trold. Det lovede Palle, og de var der også i rette tid.

Ved afskeden gav trolden Palle ti guldskillinger, sagde tak for køreturen og roste Palle, fordi han behandlede den nye hest så godt. Han sagde, at når Palle ikke ville have den nye hest mere, så skulle han komme med den igen. Den skulle ikke ud og lide nød hos onde mennesker. "Dem er der så mange af nu", sagde trolden. "Vi må snart rejse eller dø. Nu graver de i min bopæl og ødelægger min stald i Lillehøj".

Nogle år efter holdt Palle op med at køre fragt. En aften red han så ud til Troldehøjene med fjermeren ved siden af sin ridehest. Han bandt ridehesten ved et træ og gik op til Storehøj. Her bandt han fjermeren ved en busk, og gik så hen for at slå tre slag på den store sten. Der kom ikke nogen, og han gik derfor hen for at se, om fjermeren stadig stod der. Den var allerede væk. Da der ikke kom nogen, red Palle hjem. Folk fortalte, at siden Lillehøj blev ødelagt, så man ikke mere til troldene.

Gjertrud og havmanden

22

For mange år siden lå der en lille by, ligesom Egerup, bestående af 3 gårde og 7-8 huse på Lindeskovgårdens marker nær Boeslunde. I et af de huse, som lå nærmest stranden, boede en fisker og hans hustru. De havde en stor børneflokk på 9 børn. De ældste børn var drenge, og de hjalp faderen med at fiske, til de var næsten voksne. Så kunne de tjene mere ved andet arbejde og tog derfor hjemmefra. I roligt vejr tog de selv ud og røgtede garnene, når deres fader havde travlt i marken eller med andet arbejde. De to yngste børn hed Bodil og Gjertrud. De hjalp også faderen med fiskeriet, særligt om sommeren, når de største af sønnerne var ude at tjene og vogte kvæg hos bønderne i byen og i Egerup.

Gjertrud var den yngste datter, og hun var særlig dygtig i alt til fiskeriet. Hun var tilmed så stor og kraftig, at hun kunne ro en båd ud på dybet selvom søen var lidt urolig. Tillige var hun en sjælden smuk pige. Da sønnerne efterhånden rejste hjemmefra, var hun en stor trøst for faderen. Hun både kunne og ville nemlig hjælpe sin fader med alt forefaldende arbejde, både i marken og på havet. Hendes hjertenskær var en gårdmandssøn fra Torpe, som hed Eskild. Han besøgte hende ofte om aftenen, og så var det ikke så sjældent, at de fulgtes ad på havet for at sætte garnene og ruserne, hvis det var roligt vejr.

En aften, da det var et dejligt varmt, stille vejr, havde de også været ude at sætte garn, og vendte nu båden mod hjemmet. Imens Gjertrud roede en stund, tog Eskild sin skalmeje frem og spillede på den. Det hørtes langt ud over søen. Han var nemlig en mester i at spille på dette instrument. Både fugle og andre havdyr lyttede efter. Før de vidste af det, kom der en havmand til syne et lille stykke fra båden, og han stirrede på Gjertrud med sine store glasagtige øjne. Eskild lå og hvilede i båden, men da han så sin kærestes skræk, rejste han sig op for at se årsagen dertil. Da var havmanden allerede forsvundet. Gjertrud og Eskild blev begge uhyggelig til mode og skyndte sig hjemad. Da Eskild tog afsked med Gjertrud, bad han hende indtrængende om aldrig at tage alene ud på havet igen. Han mindede hende om, at havmænd var kendt for at tage eller lokke unge piger med sig i dybet.

Da der var gået helt år siden mødet med havmanden, og ingen havde set ham siden, havde både Eskild og Gjertrud næsten glemt

oplevelsen. Så kom Gjertruds søster ud at tjene, og da faderen ikke altid var rask nok til at tage med ud, så tog Gjertrud igen ene ud for at sætte garn. En aften, da Eskild tog ned for at hilse på sin kæreste, fik han svaret, at hun var taget ud på havet, og så fik han straks onde anelser. Han lånte en båd af en nabo og roede i retning af garnene. Der var ingen at se eller finde. Heller ikke selvom han søgte og kaldte i det dejlige, stille vejr. Lidt efter fandt han Gjertruds båd drive rundt uden Gjertrud. Han kaldte og søgte til over midnat, men al søgen var forgæves. Han måtte tage trøstesløs hjem til hendes forældre, der allerede havde anet ulykken. Nu vidste han og forældrene, at havmanden havde taget hende. Hun kunne ikke forulykke på anden måde i sådan et roligt vejr.

Der blev stor sorg i det ellers lykkelige hjem, og Eskild sørgede endnu mere. Han svor, at han ville hævne sig på havmanden. En aften, da det var stille, smukt vejr, lånte han Gjertruds faders båd og tog en kammerat med sig ud på dybet. Han havde både sit spyd og sin økse med i båden. Derudover havde han halen af en lyserød hingst, som nylig var død. Den lignede Gjertruds gule lokker meget i løden. Da de var nær ved det sted, hvor havmanden havde vist sig første gang, bad Eskild sin kammerat tage årene og ro så stille han kunne. Eskild satte sig derpå i forstavnen af båden, lagde spydet og øksen ved sin side og bredte den rødgyldne hestehale ud over sit hoved. Derpå tog han sin skalmeje og spillede.

Efter en stunds forløb kom havmanden til syne i nærheden af båden. Han var vel i den tro, at det var en kvinde, som sad i båden, og han nærmede sig langsomt. Eskild havde bedt sin kammerat om at lægge sig ned i båden lidt før. Da havmanden var lige ved båden, kastede Eskild sine gule lokker, greb havmanden i håret og råbte til ham: "Giv mig min kæreste tilbage, så skal jeg spare dit liv!" Samtidig løftede han øksen med den anden hånd. Havmanden skar et stygt grin og gav et fælt hyl fra sig, idet han skød sig ud fra båden. Eskild huggede efter ham med øksen, men fik kun hugget den håndfuld hår af, som han holdt fast i. Derpå tog han hurtigt spydet og kastede det efter den synkende havmand. Den trængte dybt ind i ham, og hvor han sank, flød der blod og bobler op fra vandet. Eskild og hans gode ven roede derpå hjemad, glade over hævnen.

Siden hørte man aldrig, at havmanden tog nogen med i dybet. Eskild gav den hårtot, som han havde hugget af havmanden, til Boeslunde Kirke, og her hang den i mange år i våbenhuset.

Den lignede tang, og folk havde afsky for at røre ved den.

Eskild sørgede hele sit liv over tabet af sin hjertenskær og giftede sig aldrig. Tit, i de stille sommeraftner når længslen og savnet kom over ham, tog han sin skalmeje og gik ned til stranden eller roede ud i en båd, hvor han så sad og spillede nogle vemodige, sørgelige

melodier, så de, der hørte det, kunne få tårer i øjnene derved. Da Eskild var blevet gammel, tog han en aften sin skalmeje og gik ned til stranden. Her satte han sig i en tangbunke, så ud over havet og spillede derpå nogle langtrukne vemodige toner. Folk lod ham sidde uden at forstyrre ham. Morgenen derefter var han savnet i hjemmet, og da man ledte efter ham, fandt man ham siddende på tangbunken. Han så ud, som om han sov. Han havde et lykkeligt smil på sit rare ansigt. Eskild var død og hjemme hos sin kære Gjertrud igen.

Engang var der en flok drenge fra Boeslunde, som legede på Borgbjerg, og pludseligt forsvandt den ene af dem spørløst. Hans forældre bad så øvrigheden om hjælp, og de lod straks trolden indstævne til at møde i retten. Trolden mødte op, og dommen blev, at han skulle levere drengen sund og frisk tilbage. Drengen kom da også hjem igen, men fra den dag af kunne han ikke bestille andet end gå med hvedebrød, thi han rystede altid så grumme på meget på hænderne.

Trolden og kristenmands øjne

Boeslunde kirke mellem Korsør og Skælskør er temmelig høj og ses milevidt omkring. Men efter den første plan skulle den endda have været mere synlig for oplandet. Den skulle nemlig have stået på en høj banke tæt ved byen. I banken boede der imidlertid nogle trolde, og de ville ikke have en kirke på deres hus. Bygmesteren begyndte at bygge på banken, men hvad han opførte om dagen, rev troldene ned om natten. Sådan gik det i længere tid. Til sidst måtte bygmesteren opgive at bygge, hvor han var begyndt. Han begyndte i stedet at opføre kirken, hvor den står i dag. Men snart var tiden gået, hvor han skulle have kirken færdig, og dette voldte ham mange bryderier.

En aftenstund kom en fremmed mand hen til bygmesteren. Han tilbød at bygge kirken færdig på tre dage. Han ville gøre arbejdet for intet, hvis bygmesteren kunne nævne hans navn, når kirken var fuldendt, men ellers skulle den fremmede have mesterens øjne. Dette blev de enige om, og tre dage efter stod kirken fuldt færdig. Bygmesteren var i en vanskelig situation. Hvordan skulle han kunne gætte den fremmedes navn? Om natten kunne han ikke sove, men gik rådvild omkring på marken. Da skete det, at han den tredje dags aften lagde sig træt og nedtrykt ved banken. Pludselig hørte han et barn græde derinde og en anden røst, der sagde: "Ti stille, datter min, i morgen kommer Find, din far, hjem med kristenmands øjne!" Nu blev mesteren glad, og dagen efter nævnte han Find ved navn. Kirken var færdig, og det hele endte godt og vel.

I nærheden af Flakkebjerg var der for mange år siden en høj, hvor der boede troldefolk. Der havde de boet siden gamle dage. De var gode bekendte af konen i en nærliggende bondegård, og de gik tit til hende for at låne et og andet til husbehov. Konen nægtede dem da heller aldrig noget, for de bragte altid redelig igen, hvad de havde lånt. En dag kom en trolde fra bakken ind til konen for at låne en ting. Han gik glad derfra, men kom snart efter igen for at låne mere. Dette gentog han flere gange, og til sidst udbød konen: "Men hvor kan det dog være, at du skal låne så mange ting i dag?". "Det skal jeg sige dig", svarede trolden, "der skal være bryllup hos os i morgen." "Kan jeg da ikke få den stads at se?" spurgte konen. "Jo", svarede trolden, "det kan du nok, men det vil koste dig en ørefigen". "Ja, det får ikke hjælpe", sagde konen, "for jeg synes dog, det kunne være morsomt at se et sådant brudetog."

Næste dag var familien i bondegården samlet for at spise til middag. De voksne sad om bordet, mens 2 børn sad ved en stol med en tallerken kål til deling foran sig. Pludselig kom hele brudetog-et dragende igennem stuen. De fleste red på løjerlige heste: Bagerovnsfæle, ovnrager, koste, skærekister o. lign. Konen så alt dette og gav sig hjertelig til at le. Hun råbte: "Se! Se!". Manden kunne intet se og troede da, at hans kone var blevet tosset. Allerbagerst kom den trolde, som dagen i forvejen havde været hos konen og låne redskaber. Han gjorde de løjerligste krumspring, og da han kom ud for den stol, hvor børnene sad, slog han ud med benet og ramte en tallerken, som faldt på gulvet. Den gik i stykker og maden fløj ud over det hele. Konen syntes, at det så så løjerligt ud, at hun gav sig til at le endnu mere. Så blev manden vred. Han sprang op, gav hende en ørefigen og sagde: "Skal du le af, at tallerkenen bliver slået i stykker, og at den gode mad bliver spildt"!

En bonde fra Flakkebjerg kom en aften ridende hjemad fra Slagelse. Da han nærmede sig højen Barnet, så han hele højen stå på fire gloende pæle og mange småfolk danse lystigt omkring. Han standsede lidt for at se på al den løjerlige kommers. Så kom der en af troldene hoppende hen til ham på ét ben. Han havde et stort bæger i hånden og bød bonden at drikke. Bonden lod, som han drak, men hældte i det samme indholdet over skulderen. Noget af det kom på hestens lænd, og straks forsvandt både hud og hår. Manden beholdt bægeret i hånden og fór af sted. Trolden hoppede efter ham. Manden red alt, hvad han kunne, men midt imellem højen Barnet og Flakkebjerg havde trolden næsten nået ham. Heldigvis boede der en troldkvinde i Hødyse, Hødysekællingen, som ligger på Flakkebjerg mark, og hun var blevet uvenner med trolden i Barnet. Hun kom løbende og råbte til manden: "Ad det bolle, på det knolle, så kan Enben ikke nå dig, og søg det hellige sted."

Manden red nu ind over den pløjede mark tværs over agrene. Her måtte trolden løbe ager op og ager ned og kom på den måde noget bagefter. Manden søgte hen til kirken. Her red han tæt op ad kirkemuren, sprang hurtigt af hesten og ind over muren. Trolden var så tæt på ham, at han nær havde fået fat i ham. Da trolden så, at manden slap væk, kylede han hesten efter ham over muren. Hesten knækkede alle sidebenene. Manden gav efterfølgende bægeret til Flakkebjerg Kirke, hvor det efter sigende blev brugt til alterbæger i mange år. Da troldene så, at Enben ikke fik fat i manden, kylede en af dem en stor sten efter Flakkebjerg Kirke. Den nåede dog ikke så langt, men faldt i åen neden for banken. Det er en sten på en 4,5 alen i tykkelse og lige så i højde, og trykket af troldens fingre kan ses tydeligt endnu.

Fundet i mosen

27

I Skuerup nær Stenlille ville en gårdmand og hans kone i kirke. De havde et barn på 2/3 år, som de betroede til en tjenestepige, mens de gik i kirke. De formanede hende at passe vel på barnet. Pigen tog det med sig ud i haven, men mens hun var borte et øjeblik på naturens vegne, forsvandt barnet spurløst. Pigen rendte nu og ledte efter det alle vegne, men det var omsonst. Da forældrene kom hjem, blev det meget værre, men de nænnede ikke at sige noget til pigen, for hun var ved at gå ud af verden af sorg. Efter en 8 dages tid så en nabokone barnet sidde ude i mosen.

Hun løb straks til forældrene, og de fik snart hentet barnet tilbage til gården. Der blev en farlig glæde over det. Men barnet ville slet ikke kendes ved sine forældre. Det græd og råbte, at det ville ud til sin moder ude på gårdspladsen. Formodentligt har det kunnet se de underjordiske, der havde taget det, stå udenfor stuevinduet, men ingen andre kunne se nogen derude. Først da præsten og degnen havde læst og sunget over barnet, tog det ved forældrene og blev som andre børn.

Ordforklaringer

Nr. 3: En fjerdingvej er en kvart mil og ca. 1,883 km.

Nr. 4: En ferle er et redskab, som lærere brugte til at straffe elever med i gamle dage. Billedet viser en lærer med en ferle i hånden.

Nr. 9: En løngang er en hemmelig eller vanskeligt tilgængelig forbindelse mellem to lokaliteter.

Nr. 10: Et gærde er et skel mellem to arealer af forskellig status, eksempelvis med forskellige ejere eller forskellige afgrøder.

Nr. 11: At nedmane er at få ånder til at synke i jorden ved at sige trylleformularer, besværgelser el.lign. over dem.

Nr. 12: En alen er ca. 0,627 m.

Nr. 13: Fyrstål er et stykke stål, som blev brugt i gamle dage til at skabe gnister, når der skulle tændes et bål.

Nr. 17: En fæstegård var en gård, som en bonde boede på og dyrkede mod en fast ydelse.

Nr. 18: Et brevkammer er et opbevaringssted for skabe og kister med breve og andre dokumenter.

Nr. 21: Frænder er personer, som man har et åndeligt eller socialt fællesskab med.

Nr. 21: En fjermer hest er den hest, som er spændt for vognens højre side. Den er længst væk fra kusken og tættest på grøften.

Nr. 22: At røgte garn er at hive fiskegarn op af vandet.

Nr. 22: En skalmeje er et blæseinstrument af træ.

Nr. 25: Et bagerovnsfjæl er et langt bræt, som blev brugt i forbindelse med ovnen.

Nr. 25: En ovnrager er et redskab, som blev brugt til at ruge aske og gløder ud af ovnen med.

Nr. 25: En skærekiste er en aflang kasse, som man brugte til at skære hakkelse i med en kniv.

Litteraturliste

- Aarbog for Historisk samfund for Sorø Amt, Sorø 1914
- Aarbog for historisk samfund for Sorø Amt, Sorø 1928
- Aarbog for historisk samfund for Sorø Amt, Sorø 1934
- Aarbog for historisk samfund for Sorø Amt, Sorø 1935
- Aarbog for historisk samfund for Sorø Amt, Sorø 1937
- Aarbog for historisk samfund for Sorø Amt, Sorø 1938
- Benzon, G., *Spøgelser og Sagn fra Danske Slotte og Herregårde*,
Rødovre 1999
- Døssing & Philipsen, *Danske folkesagn, Efter J.M. Thiele og andre
folkemindesamlere*, København 1933
- Lidegaard, M., *Danske høje fra sagn og tro*, Viborg 1998
- Kristensen, E.T., *Danske sagn som de har lydt i folkemunde I-VIII*,
2. udg., København 1980
- Thiele, J.M., *Danmarks folkesagn I*, ved Per Skar, København 1968
- Thiele, J.M., *Danmarks folkesagn II*, ved Per Skar, København 1968